

HOÀN THIỆN TỔ CHỨC VÀ HOẠT ĐỘNG CỦA CHÍNH QUYỀN CẤP XÃ Ở TỈNH QUẢNG NINH HIỆN NAY

BÙI QUANG HIỆP (*)

Tóm tắt: Trong thời gian qua, tổ chức và hoạt động của chính quyền cấp xã ở tỉnh Quảng Ninh được thực hiện theo chức năng, nhiệm vụ, thẩm quyền theo luật định và sự phân cấp, phân quyền của chính quyền cấp trên, đạt được những kết quả, hiệu quả tích cực; tuy nhiên bên cạnh đó cũng còn bộc lộ những hạn chế. Bài viết đánh giá thực trạng hoạt động của chính quyền cấp xã ở tỉnh Quảng Ninh, qua đó đề xuất một số giải pháp nhằm tiếp tục hoàn thiện tổ chức và hoạt động của chính quyền cấp xã trong thời gian tới.

Từ khóa: Chính quyền cấp xã; hoàn thiện; tổ chức và hoạt động; tỉnh Quảng Ninh.

Abstract: In recent years, the organization and operation of commune-level governments in Quang Ninh province have been carried out in accordance with their legally prescribed functions, tasks, and authorities, as well as the decentralization and delegation from higher-level authorities. These efforts have yielded positive results and effectiveness; however, certain limitations remain. This article evaluates the current situation of commune-level government operations in Quang Ninh province and proposes several solutions to further improve their organization and functioning in the coming period.

Keywords: commune-level government; improvement; organization and operation; Quang Ninh province.

Ngày nhận bài: 05/3/2025

Ngày biên tập: 09/5/2025

Ngày duyệt đăng: 19/5/2025

Thực hiện chỉ đạo của Trung ương về việc sắp xếp đơn vị hành chính các cấp, xây dựng mô hình tổ chức chính quyền địa phương 2 cấp, đến thời điểm hiện nay, Ban Thường vụ Tỉnh ủy Quảng Ninh đã ban hành nhiều văn bản lãnh đạo, chỉ đạo triển khai thực hiện và xây dựng đề án không tổ chức cấp huyện, sáp nhập đơn vị hành chính cấp xã. Theo đó, tỉnh Quảng Ninh quyết tâm sớm hoàn thiện tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị, nhất là tổ chức đảng, bộ máy chính quyền theo đúng chỉ đạo của Trung ương.

1. Thực trạng tổ chức và hoạt động của chính quyền cấp xã ở tỉnh Quảng Ninh

Thời gian qua, việc đổi mới tổ chức và hoạt động của chính quyền cấp xã ở tỉnh Quảng Ninh đạt được nhiều kết quả quan trọng; công tác sắp xếp tổ chức đơn vị hành chính (ĐVHC) ngày càng được đẩy mạnh. Thực hiện Nghị quyết

số 1199-NQ/UBTVQH15 ngày 28/9/2024 của Ủy ban Thường vụ Quốc hội về việc sắp xếp các đơn vị hành chính cấp huyện, cấp xã thuộc tỉnh Quảng Ninh giai đoạn 2023-2025, từ ngày 01/11/2024, các ĐVHC cấp xã trên địa bàn tỉnh nằm trong phạm vi điều chỉnh chính thức thực hiện sắp xếp, sáp nhập. Việc sắp xếp, sáp nhập các ĐVHC cấp xã đã nhận được sự đồng thuận cao trong nhân dân, tạo sức mạnh từ cơ sở để thực hiện các nhiệm vụ chính trị, kinh tế - xã hội của địa phương. Cụ thể, tỉnh Quảng Ninh thực hiện sáp nhập 12 ĐVHC cấp xã, gồm: phường Đông Triều sáp nhập vào phường Đức Chính; xã Tân Việt sáp nhập vào xã Việt Dân (thị xã Đông Triều); phường Hòa Lạc sáp nhập vào phường Trần Phú (thành phố Móng Cái); phường Yết Kiêu sáp nhập vào phường Trần Hưng Đạo (thành phố Hạ Long); xã Cẩm Hải sáp nhập vào xã Cộng Hòa (thành phố Cẩm Phả); xã Minh Cẩm sáp nhập vào xã Lương Mông (huyện Ba Chẽ)⁽¹⁾.

(*) *ThS; Học viện Báo chí và Tuyên truyền*

Hiện nay, tỉnh Quảng Ninh còn 171 xã, phường, thị trấn, giảm 06 ĐVHC cấp xã⁽²⁾. Thực tế cho thấy, sau khi thực hiện tổ chức, sắp xếp ĐVHC cấp xã, bộ máy chính quyền cấp xã ngày càng tinh gọn hơn, tạo điều kiện thuận lợi cho phát triển kinh tế - xã hội. Các địa phương khẳng định quyết tâm triển khai hiệu quả các chính sách đảm bảo an sinh xã hội, tạo cơ sở để người dân ổn định cuộc sống; đồng thời tập trung giải quyết những vấn đề phát sinh trong thực tế, tạo điều kiện thuận lợi nhất để người dân giải quyết thủ tục, hồ sơ, giấy tờ liên quan. Chính quyền cấp xã quán triệt nguyên tắc thực hiện tốt công tác sắp xếp, quản lý tài sản công, phát triển cơ sở hạ tầng; bảo đảm an ninh trật tự, giữ vững quốc phòng, an ninh trên địa bàn. Việc đổi mới tổ chức và hoạt động của chính quyền cấp xã ở tỉnh Quảng Ninh còn thể hiện ở sự phân định rõ ràng về chức năng, nhiệm vụ trong tổ chức và hoạt động của chính quyền địa phương.

Quán triệt Nghị định số 33/2023/NĐ-CP ngày 10/6/2023 của Chính phủ quy định về cán bộ, công chức cấp xã và người hoạt động không chuyên trách ở cấp xã, ở thôn, tổ dân phố, thời gian qua việc tổ chức và hoạt động của chính quyền cấp xã ở tỉnh Quảng Ninh đã có sự điều chỉnh phù hợp với yêu cầu, nhiệm vụ; phát huy được vai trò trong triển khai thực hiện đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, góp phần thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội ở địa phương, phát huy quyền làm chủ của nhân dân và giải quyết được những vấn đề thực tiễn đặt ra cần phải giải quyết.

Hội đồng nhân dân cấp xã từng bước khẳng định rõ hơn vị trí, vai trò trong tổ chức và hoạt động của chính quyền cơ sở; chất lượng các kỳ họp của HĐND cấp xã, chất lượng các nghị quyết ngày càng nâng lên, bám sát, quán triệt quan điểm chỉ đạo của UBND tỉnh Quảng Ninh; dần khắc phục tính hình thức trong tổ chức và hoạt động, đảm bảo thể hiện vị trí, vai trò là cơ quan quyền lực nhà nước ở địa phương, đại diện cho ý chí, nguyện vọng của nhân dân địa phương. Các cuộc tiếp xúc cử tri của đại biểu HĐND trước kỳ họp tại đơn vị bầu cử đã trở thành nền nếp, các ý kiến đề nghị, kiến nghị của cử tri được tập hợp đầy đủ để chuyển đến các cơ

quan liên quan và báo cáo HĐND tại kỳ họp. Việc trả lời và giải quyết các kiến nghị của cử tri ngày càng tốt hơn, đã góp phần thực hiện tốt quy chế dân chủ ở cơ sở và giúp cho cấp ủy đảng, chính quyền nắm bắt được tâm tư, nguyện vọng của nhân dân và kịp thời điều chỉnh công tác lãnh đạo, chỉ đạo cho phù hợp với nguyện vọng chính đáng của nhân dân.

Ủy ban nhân dân các xã, phường ở tỉnh Quảng Ninh về cơ bản đã thực hiện có hiệu quả chức năng quản lý hành chính nhà nước ở địa phương; bộ máy giúp việc của UBND được củng cố, kiện toàn theo hướng tiêu chuẩn hóa các chức danh chuyên môn, do đó đã khắc phục được những hạn chế về thủ tục, thời hạn, tiến độ giải quyết cũng như chất lượng công việc. Mỗi cán bộ cấp xã trong các phòng ban, từ phòng một cửa, địa chính... đều nêu cao tinh thần trách nhiệm đối với công việc, nâng cao chất lượng, hiệu quả công việc. Ủy ban nhân dân xã, phường bước đầu được kiện toàn tổ chức theo hướng tinh giản, gọn nhẹ với số lượng thành viên ít hơn trước; sự phân định trách nhiệm giữa tập thể UBND với chủ tịch UBND rõ hơn, do đó làm cho hoạt động của UBND cấp xã hiệu quả hơn.

Trình độ, năng lực của cán bộ, công chức chính quyền địa phương được nâng lên rõ rệt. Về cơ bản, đội ngũ cán bộ, công chức cấp xã ở tỉnh Quảng Ninh đảm bảo đủ số lượng, chất lượng; đội ngũ cán bộ trẻ qua đào tạo cơ bản đã từng bước được bổ sung vào làm cán bộ chuyên trách và công chức ở xã, phường, thị trấn; thu hút được sinh viên mới ra trường có trình độ chuyên môn về tham gia công tác tại địa phương. Việc bố trí cán bộ, công chức cấp xã bám sát các quy định của Nhà nước, thành phố và huyện về chế độ, chính sách đối với cán bộ, công chức cấp xã. Theo đó, một số xã, phường, thị trấn đã có những cơ chế cụ thể nhằm tạo điều kiện khuyến khích, động viên để cán bộ, công chức yên tâm công tác. Hàng năm, UBND tỉnh Quảng Ninh xác định các tiêu chí trong việc xác định vị trí việc làm, ưu tiên bố trí những sinh viên tốt nghiệp loại giỏi, xuất sắc vào những chuyên ngành phù hợp. Đặc biệt, là chính sách thu hút sinh viên tốt nghiệp xuất sắc, cán bộ khoa học trẻ; chính sách hỗ trợ đào tạo sau đại học đối với viên chức Trường Đào tạo cán

bộ Nguyễn Văn Cừ, viên chức các đơn vị sự nghiệp công lập của tỉnh Quảng Ninh giai đoạn 2023-2025⁽³⁾.

Tuy nhiên, vấn đề tổ chức và hoạt động của chính quyền cấp xã ở tỉnh Quảng Ninh còn một số bất cập, như nhận thức của một số cấp ủy, chính quyền các cấp về công tác đổi mới tổ chức và hoạt động của chính quyền cấp xã có lúc, có nơi còn hạn chế. Theo quy định, HĐND cấp xã được giao nhiều nhiệm vụ, quyền hạn nhưng cơ cấu, tổ chức chưa phù hợp để thực hiện đầy đủ các nhiệm vụ, quyền hạn của mình. Chất lượng đại biểu HĐND cấp xã chưa cao, năng lực còn hạn chế, thể hiện qua trình độ đào tạo và khả năng nghiên cứu, xử lý những vấn đề thuộc thẩm quyền của đại biểu HĐND cấp xã. Mặt khác, chức năng giám sát của HĐND chưa được tổ chức thực hiện một cách triệt để; một số đại biểu chưa thực hiện đầy đủ chức năng, nhiệm vụ của người đại biểu nhân dân, chưa kịp thời phát hiện và ngăn chặn những việc làm trái pháp luật ở cơ sở. Tổ chức và hoạt động của UBND cấp xã còn nhiều thủ tục rườm rà, gây khó khăn cho người dân. Đội ngũ cán bộ, công chức cấp xã phần lớn chưa được đào tạo, bồi dưỡng bài bản về chuyên môn, nghiệp vụ. Các chức danh chuyên môn của UBND cấp xã có lúc, có nơi chưa đáp ứng được yêu cầu, nhiệm vụ cụ thể của địa phương.

2. Giải pháp hoàn thiện tổ chức và hoạt động của chính quyền cấp xã ở tỉnh Quảng Ninh thời gian tới

Một là, nâng cao nhận thức, trách nhiệm của cấp ủy và chính quyền các cấp về hoàn thiện tổ chức và hoạt động của chính quyền cấp xã.

Cần nâng cao nhận thức của cấp ủy, chính quyền các cấp, nhất là cấp ủy, chính quyền cấp xã về vai trò, mục đích, ý nghĩa và tầm quan trọng, các nguyên tắc, nội dung, cách thức, trách nhiệm của cá nhân, tổ chức trong việc đổi mới tổ chức, hoạt động của chính quyền cấp xã. Bám sát nguyên tắc chỉ đạo tại Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng: “Đổi mới quản trị quốc gia theo hướng hiện đại, nhất là quản lý phát triển và quản lý xã hội. Xây dựng bộ máy nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa tinh gọn, hiệu lực và hiệu quả; đẩy mạnh phân cấp, phân quyền bảo

đảm quản lý thống nhất, phát huy tính chủ động, sáng tạo và trách nhiệm của các cấp, các ngành”⁽⁴⁾ để nâng cao nhận thức, trách nhiệm, sự “chung tay, góp sức” của các cấp, các ngành, tạo “sự đồng thuận cao” để thực hiện có hiệu quả mục tiêu đề ra.

Các cơ quan có thẩm quyền cần đẩy mạnh công tác tuyên truyền sâu rộng đến đội ngũ cán bộ, công chức cấp xã để họ thay đổi cách nghĩ, cách làm; huy động sự chung tay, góp sức của người dân và doanh nghiệp cùng có trách nhiệm, ý thức tham gia tích cực vào đổi mới và tổ chức hoạt động của chính quyền địa phương. Trong đó, yêu cầu phải nhận thức rõ và xác định đây là nhiệm vụ chính trị đặc biệt quan trọng trong giai đoạn hiện nay, đòi hỏi mỗi tập thể, cá nhân cán bộ, đảng viên, công chức cấp xã phải thực hiện nghiêm túc, kịp thời.

Hai là, hoàn thành sắp xếp lại các xã, phường, thị trấn; đẩy mạnh kiện toàn tổ chức của chính quyền cấp xã.

Các cấp ủy, chính quyền cần thể hiện quyết tâm chính trị cao, quyết liệt trong công tác lãnh đạo, chỉ đạo, tổ chức thực hiện, với lộ trình bước đi cụ thể, cùng sự đồng thuận của người dân để quá trình sắp xếp ĐVHC cấp xã của tỉnh Quảng Ninh hoàn thành đúng tiến độ. Thực hiện nghiêm các văn bản của Ban Chỉ đạo Trung ương, Ban Chỉ đạo cấp tỉnh về việc sắp xếp đơn vị hành chính các cấp ở địa phương, gần đây nhất là Công văn số 03/CV-BCĐ ngày 15/4/2025 của Ban Chỉ đạo Trung ương gửi Tỉnh ủy, Ủy ban nhân dân các tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương về việc định hướng một số nhiệm vụ sắp xếp đơn vị hành chính và tổ chức chính quyền địa phương 2 cấp; về tổ chức bộ máy, cán bộ, công chức, viên chức khi thực hiện sắp xếp đơn vị hành chính.

Mặt khác, để bảo đảm thời gian tiến hành tổ chức Đại hội đảng bộ các cấp tiến tới Đại hội đại biểu Đảng bộ tỉnh Quảng Ninh lần thứ XVI, Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIV của Đảng, Ban Thường vụ Tỉnh ủy, Ban Chỉ đạo cấp tỉnh cần yêu cầu các cấp ủy, tổ chức đảng, cơ quan, đơn vị, địa phương tập trung chỉ đạo, triển khai nghiêm túc, khẩn trương các nhiệm vụ hoàn thành sắp xếp lại các xã, phường, đẩy mạnh kiện toàn tổ chức của chính

quyền cấp xã theo các kế hoạch của Ban Chỉ đạo Trung ương và Ban Chỉ đạo cấp tỉnh. Bảo đảm các xã, phường sau sắp xếp hoạt động thông suốt, hiệu lực, hiệu quả, không để gián đoạn công việc, bỏ trống địa bàn, lĩnh vực, cũng như ảnh hưởng đến các hoạt động bình thường của cơ quan, đơn vị, tổ chức và xã hội.

Ba là, tăng cường sự phối hợp của các tổ chức trong hệ thống chính trị đối với hoàn thiện tổ chức và hoạt động của chính quyền cấp xã.

Tăng cường phối hợp với lãnh đạo các cơ quan, đơn vị thực hiện tốt công tác giáo dục chính trị tư tưởng; công tác thông tin, tuyên truyền và chủ động nắm bắt, dự báo tình hình tư tưởng của cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức, người lao động. Theo đó, cần yêu cầu mỗi cán bộ, đảng viên phải kiên định, vững vàng về lập trường, tư tưởng, không dao động; từng tập thể cấp ủy, nhất là người đứng đầu phải phát huy cao nhất bản lĩnh chính trị, thực sự vững vàng về tư tưởng, qua đó lan tỏa và tạo sự đồng thuận, thống nhất cao trong nhận thức, hành động. Phối hợp với lãnh đạo các cơ quan, đơn vị thường xuyên nắm tình hình thực hiện nhiệm vụ của cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức, người lao động. Kịp thời phát hiện, chấn chỉnh, xử lý nghiêm khi có cán bộ, đảng viên có biểu hiện làm việc cầm chừng; chậm giải quyết công việc; lắt léo do sắp xếp tổ chức bộ máy để né tránh, dùn đẩy công việc.

Tích cực phối hợp với lãnh đạo cơ quan, đơn vị triển khai thực hiện kịp thời, nghiêm túc, hiệu quả chỉ đạo của Trung ương, của tỉnh Quảng Ninh về sắp xếp tổ chức bộ máy của cơ quan, đơn vị; tập trung chỉ đạo triển khai quyết liệt các nhiệm vụ, bảo đảm các cơ quan, đơn vị sau sắp xếp hoạt động thông suốt, hiệu lực, hiệu quả. Phối hợp chặt chẽ giữa cấp ủy từ cấp tỉnh đến cơ sở trong việc tham mưu, đề xuất cấp có thẩm quyền xem xét quyết định phương án sắp xếp bộ máy của tổ chức đảng ngay sau khi hoàn thành việc sắp xếp tổ chức bộ máy cơ quan chuyên môn để kịp thời tổ chức Đại hội đảng nhiệm kỳ 2025-2030 trên địa bàn.

Bốn là, xây dựng chính quyền điện tử, chính quyền số đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ chuyển đổi số quốc gia.

Tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin, sử dụng công nghệ hiện đại trong kết nối và vận hành thông suốt các phần mềm quản lý tác nghiệp để từng bước mở rộng việc cung ứng các loại hình dịch vụ công trên địa bàn các xã. Mặt khác, xây dựng chính quyền số gắn với công nghệ số đòi hỏi đội ngũ cán bộ, công chức cấp xã cần nâng cao năng lực, trình độ, sử dụng thành thạo công nghệ trong bối cảnh cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư và chuyển đổi số.

Đổi mới tổ chức và hoạt động của chính quyền địa phương cấp xã đòi hỏi triển khai đồng bộ việc xây dựng thể chế, pháp luật về mô hình chính quyền điện tử nhằm nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ, công chức cấp xã và tạo sự thuận lợi cho người dân trong thực hiện công việc. Trọng tâm là quán triệt tinh thần Nghị quyết số 52-NQ/TW ngày 27/9/2019 của Ban Chấp hành Trung ương về một số chủ trương, chính sách chủ động tham gia cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư: “Xác định nội dung cốt lõi của chính sách chủ động tham gia cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư của nước ta là thúc đẩy phát triển khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo trên tất cả các ngành, lĩnh vực và thúc đẩy chuyển đổi số quốc gia, trọng tâm là phát triển kinh tế số, xây dựng đô thị thông minh, chính quyền điện tử, tiến tới chính quyền số”⁽⁵⁾./

Ghi chú:

(1), (2) Xem <https://quangninh.gov.vn>.

(3) HĐND tỉnh Quảng Ninh, *Nghị quyết số 05/2022/NQ-HĐND ngày 09/12/2022 về chính sách thu hút sinh viên tốt nghiệp xuất sắc, cán bộ khoa học trẻ; chính sách hỗ trợ đào tạo sau đại học đối với viên chức Trường Đào tạo cán bộ Nguyễn Văn Cừ, viên chức các đơn vị sự nghiệp công lập lĩnh vực Y tế tỉnh Quảng Ninh giai đoạn 2023-2025.*

(4) Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, tập I, Nxb CTQG-ST, H.2021, tr.220.

(5) Ban Chấp hành Trung ương, *Nghị quyết số 52-NQ/TW ngày 27/9/2019 của Ban Chấp hành Trung ương về một số chủ trương, chính sách chủ động tham gia cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư.*